

Reactie op 'wetsvoorstel doelmatige aanpak onderwijshuisvesting'

Gemeente Deventer, Henk de Graaff en Inge van der Velde-Hoogland
(beleidsadviseurs onderwijshuisvesting)

Zoals uit de meeste reacties blijkt, hebben gemeenten op zich geen moeite met de beoogde wetswijzigingen, maar worden de gelijkblijvende inkomsten voor onderwijshuisvesting en de lumpsumvergoedingen voor de schoolbesturen als het grootste knelpunt ervaren. Heel bijzonder vinden wij dat in memorie van toelichting paragraaf 7 (gevolgen) en paragraaf 10 (financiële gevolgen) wordt uitgelegd dat het wetsvoorstel geen financiële gevolgen heeft voor de Rijksoverheid. Als je redeneert als de minister dan klopt dat helaas ook nog, want gemeenten maken nu toch ook al IHP's en schoolbesturen hebben al lang een mjop. Maar de financiële gevolgen vangen aan op het moment dat de nieuwe IHP's moeten worden uitgevoerd en daar wordt de rijksbegroting gewoon buiten gehouden. Met de uitvoering een mooi plan met daarin renovatie of vervangende nieuwbouw voorstellen voor de komende jaren ontstaat het financiële probleem bij de uitvoering. De gemeente kan dan op basis van de nieuwe wetgeving natuurlijk proberen samen met het schoolbestuur een budget samen te stellen voor de renovatie van een oud schoolgebouw naar een gebouw met een gezond binnenklimaat, maar met een schoolbestuur dat wel mag investeren maar daarvoor geen geld heeft zal dat heel lastig worden. Idem dito met een gemeente die wel budgetten voor onderwijshuisvesting in het gemeentefonds ontvangt, die niet geormerkt zijn en daardoor in samenhang met andere maatschappelijke keuzes afgewogen worden door de lokale politiek.

De Memorie van toelichting stelt dat de gemeente sowieso al verantwoordelijk was voor vervangende nieuwbouw en dat de gemeente met renovatie goedkoper uit is. Leuk bedacht en deze hardnekkige opvatting bestaat in Haagse kringen als sedert de discussies in het jaar 2014 voorafgaande aan de overheveling onderhoud buitenkant naar de schoolbesturen per 1 januari 2015. De verdamping structureel van landelijk € 256 miljoen voor onderwijshuisvesting als gevolg van de motie Haarsma-Buma in 2015 vergeten we dan gemakshalve maar even. Tot en met 2014 heeft de gemeente Deventer renovaties bekostigd, ook al was dat wettelijk gezien geen verplichting voor een gemeente. We deden dat op basis van samen met de schoolbesturen vastgestelde IHP's. Door zuinig om te gaan met toekenning van gelden voor onderhoud buitenkant had de gemeente een budget voor renovatie. Met de overheveling van de onderhoudsgelden in 2015 en de uitname uit het gemeentefonds als gevolg van de motie Buma viel de financiële dekking onder het IHP weg en is deze nooit teruggekomen. Daarbovenop komen de toegenomen kwaliteitseisen en duurzaamheidsambities.

Alle rapporten uit de achterliggende jaren voor extra gelden voor onderwijshuisvesting ten spijt, vindt de minister dat het wetsvoorstel geen financiële gevolgen moet hebben voor de rijksbegroting. Hij geeft hiermee aan dat hij het kennelijk alleen belangrijk vindt dat er een IHP is en een MJOP ligt en dat de uitvoering ervan een probleem van de gemeenten en de schoolbesturen blijft. Daarom durft de minister in de memorie van toelichting op deze wetswijziging te zeggen dat het per saldo positief voor gemeenten en schoolbestuur positief gaat uitpakken.

Naast bovenstaand argument tegen de voorgestelde wetswijziging (en met name de financiële vertaling), is er nog een aspect wat samenwerking op het gebied van onderwijshuisvesting bemoeilijkt en waar ook nu nog geen goed antwoord op wordt gevonden. De gescheiden verantwoordelijkheden en de perverse prikkel die dat met zich meebrengt, maakt dat er geen gezamenlijke, toekomstbestendige en duurzame keuzes gemaakt worden. Niet tussen schoolbesturen en gemeente, maar ook maatschappelijke partijen worden in dit voorstel niet gezien en een integrale en inclusieve benadering en visie op onderwijshuisvesting ontbreekt.